

Këyítfii Pool bín Bu-teeraa Filiipdá Wo'eencii lëgís Këyítfiida

Këyítfii fii férí Pool bín kerceencaa ga teeraa Filiipdá. Pool ga baawaagari wukanakwaa jangatta Hewhewii winéwí'wii ga teeraama bi bo' biyewin daama gémussa ga Yéesu. (Tumeen 16: 11-40). Ga waa Pool lagu ga kasu ndaga lëgëyii Ha'mudii, bu-teeraa Filiip négírohussa kopa'. Ba wossa bo' gabá, ya teeku Epaforodít kibayi' Pool iñaa ba négírohda. Pool bínnda këyítfii fii ga jamaanaama kigérëmba, ee ba ínoh ban an ya hotin iñaa ba tumda. Ya daassaba ban kiyégís gík ga ngëemaagaba, ba watuk kitaabuk buwaa jégírohi iñaa taabohhii na iñaa Kooh nakohda. Ee fodaama ba en wiinoo na Koohda, ba enatda wiinoo ga díkaantiba ban.

Këyítfii Pool bín bu-teeraa Filiipdá tíidoh anee:

- 1 - Këñdoh (1: 1-2)
- 2 - Pool gérëm Kooh ga kerceencaa ga teeraa Filiipdá (1: 3-11)
- 3 - Kipes fodii Kiristaanii (1: 12-30)
- 4 - Pool daas kerceencaa ga Filiipdá kiyóoski' haffba fodii Kiristaanii (2: 1-18)
- 5 - Pool wo' na bu-teeraa Filiip ga loo Tímotée na Epaforodít (2: 19-30)
- 6 - Kiheel kineþloh Kooh Kéri laak solu (3: 1-4: 9)
- 7 - Pool gérëmmba bu-Filiip (4: 10-20)
- 8 - Taŋkoh (4: 21-23)

Këñdoh

¹ Mi Pool na Tímotée, dí, súrgacii Yéesu Kiristaa, dí bérí bínnndúu këyítfii fii, dú béebpúu dú bii dú en buu Kooh, dú dék teerum Filiip ee dú en wíinoo na Yéesu Kiristaada; dú na buwum kuliyük ga jaangiida na bii amdohba ga lëgëyiida. ² Mi yii kíim Kooh Paamudiigaruu, ya na Yéesu Kiristaa Ha'mudiigaruu, ba barkeellúu, ba onndúu jam.

Pool gérëm Kooh ga kerceencaa ga teeraa Filiip

³ Saycaa heliigoo ka' garúu tóoh, mi gérëm Koohyii mi gëmda. ⁴ Ee saycaa mi kíimi'túu Kooh tóoh, mi taabi ga na keeñ wisóosí', ⁵ ndaga dú amdohinndoo dijófí' ga kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii, aboh ga besaa dú aas ga ngëmiida bi ga wati. ⁶ Iñii yii wóorinndoo: Kooh, yii dalin kitum lëgëyii wijófí' wii wiima ga d'uuycúuda haywa kitumi bi ga daa wa matan ga béríinaa Yéesu Kiristaa haysanda. ⁷ Binaa dú béebpúu, mi halaat iñuma garúunaa, mi éldohhii ndaga mi ekinndúu ga keeñiigoo. En ki'enaa, dú abin ga lëgëyii Kooh sassoo kitumda, ee dú béebpúu dú hotin kijofkiigari ya laak garuuða. Dú bii tumka, hídaa dii mi en ga kasuda, ee dú bii tumka ga dii mi lebiroh kituuki' Hewhewii winéwí'wii, mi yaa jangatwa ga daa mi wëñ kimínda. ⁸ Ehee! Béebpúu, mi waarinndúu lool fodii dii Yéesu Kiristaa waa'tuuda. Ee iñaama Kooh ínohin an kayoh. ⁹ Iñii yii, yëri mi kíimi'túu Kooh: Mi kíim kiwaarohkii en ga keeñnjúuda wëñ kiyak, aaw fíkii, dú wëñ ki'ínoh

kayoh-kayohda, ee dú míñ ki'ínohsoh iñaa en tóoh. ¹⁰ Fodaama, dú hay kimín ki'ínoh iñaa génda, doonaa béríinaa Kiristaanii hayisanda, dú en bibo' bisétí', ee ken laakoo iñaa ya wo'an garúu yibóní'. ¹¹ Kipeskiigarúu, kooroh ga Yéesu Kiristaa, ka líif na tumeen cijúwí', caa ndaman Kooh ee ca kañiri.

Kipes fodii Kiristaanii

¹² Mbokcii, mi waa' dú ínoh an iñii dalloodaa nam ki'on Hewhewii winéwí'wii kibaat kisíw. ¹³ Karin sah bi béeb soldaa'cii watuki kaanfii gúwernéé'da na béeb buwii bíinoo ínohuunun diima an kisúrga'uk ga Kiristaanii tah mi lagu ga kasu. ¹⁴ Ee iñii wëñ kiyewin ga mbokkerceenciida, daa ba hotee an mi laguunun ga kasu, ba wëñnya ki'am Ha'mudii, ee iñaama baattaba fít bi ba bii yéegaloh wo'eenii Kooh ee ba niikoo dara ga. ¹⁵ Laakin gaba nak ee kayoh, buwaa en na kijangat ga teekii Kiristaanii ee ki'iñaadohhoo na kiheel nookoh ekba ga. Bíinoo nak, bii jangat ee ba tumka na keeñ wisétí'. ¹⁶ Buwii mi méeñjoh kiwo' bii taabu ga na kiwaaroh. Ba ínohin an Kooh yérí sassoo kilebiroh kituuki' Hewhewii winéwí'wii. ¹⁷ Buwii mi dëb kiwo'da nak, enndii keeñ wisétí' ekba ga, wayee ba heel kinookoh doŋ. Ba halaat fodaama kibaattoo coonu ga dii mi en ga kasuda. ¹⁸ Iñaama ba tum ga helbadá, waa wa jof, waa wa joffii tóoh, dara bíttiiroo ga! Iñii laak soluda wérí en an Kiristaanii yii yéegalohu; mi yii nebluk ga ee mi hay da kiwëñ kinebluk ga.

¹⁹ En ki'enaa, wóorinndoo híl an iñcii mi dayda onanndoo kimúc ndaga kímcii dú

kíimdiroo Koohdса na ban amdsohii Helii Yéesu Kiristaa amdsohirooda. ²⁰ Mi abin yaakaa' wiyégísí' an mi kaci'anndii múk ga fíkíi Kooh. Hanaa kay, ennda diimada ee bi taa', waa mi kaan waa mi pes, mi laakan hel widéli', ee fodaama mi hay kiteewoh kiyakkii ndamii Kiristaanii ga béeb kipeskiigoo. ²¹ En ki'enaa, mi ga kihaffoo, Kiristaanii en kipeskiigoo ee kikaan baatanndoo hen. ²² Ee en lak mi lís kipesaa, mi míñ kibaat kilaak jeriñ, kon mi jom ya kitanuk? ²³ Mi nak, mi laak hel kanak: mi waarin kimeyoh ga kipeskii kii, mi ennee na Kiristaa. Iñaama yérí gën garoo fúuf. ²⁴ Wayee iñaa wëñ kilaak soluda wérí en mi tes ga éldúna ndaga dú. ²⁵ Iñaama wóorinndoo ee mi ínohin an mi hay kites, mi en narúu dú béeþpúu ki'amdsöhhuú doonaa dú aaw fíkíi ga ngémii, ee keeñnjúu soos ga ngémii dú laakdса. ²⁶ Fodaama, binaa mi hayis garúunaa, dú hay kibaat kindamukoh Yéesu Kiristaa ndaga mi. ²⁷ Ga iñaa míñ kilaak tóoh, pesat fodii dii Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Kiristaa nakoh kada. En dñanaa, waa mi hayyúu kiwaaknee, waa mi en diliis tóoh, mi hay kimín kikeloh an dú bokin hel ee dú bokin fit wiinoo kilebiroh kituuki' ngémii Hewhewii winéwí'wii haydohdса. ²⁸ Mi hay kikeloh ban an dú niikoo buwii heñohirúudfa. Iñaama nak hayba kiteeb an ba aaw ga kisanjku'uk, teeþba ban an dú, dú aaw ga kimúc. Ee iñaama meyoh ga Kooh. ²⁹ En ki'enaa, Kooh yérí onndúu, eemmbii rek ga kigém ga Kiristaanii, wayee bi ga kitook kisodalu ndaga Kiristaanii. ³⁰ Fodaama, dú naroo, dú bérí bok lebirii, wa wiinoo ee wa wérí dú hotee

mi lebirohee kudewaa ee wëri dû keloh mi lís lebiroh.

2

Kiristaanii yóoskídin hafci, Kooh bëwí'tari

¹ Man enii dû en wíino na Kiristaaniida dëldsin hellúu ga tóoh, kiwaa'kii ya waa'túuda daasin keeñnjúu ee Helii yisela'i'yii oninndúu kitaaboh, yaa en béeß waa' mooroomci, laak yérmaandi gari. ² Kon júwohat ga díkaantirúu, dû waaroh, dû bok hel, dû bok halaat. En danaa, keeñnjoo soos seb. ³ Kaa tumat dara kiheel kikuliyuk bimooroommbúu wala kiheel ndamaa enndii tús, wayee namat haffúu kiyóoski' hen, baa en béeß tík mooroomci daa paafin daa ya tík hafcida. ⁴ Kaa eemat rek ga kiheel iñaa gën garúu, yaa en béeß halaatat ga iñaa gën ga mooroomci ban. ⁵ Bayat badukeenaa man na waa Yéesu Kiristaa teeweerúuda.

⁶ Ya mos ki'en Kooh wayee ya mosoo kinookuk kihín na Kooh.

⁷ Wayee ya nammba kifoñ na kihafci tóoh iñaa ya laakeeda, ya tummba hafci súrga.

Ya mannda na buwii, ee baa hotti tóoh, ínoh an ya bay faan bo'-súusúus.

⁸ Ya yóoski'ta hafci, ya teewohha kikelohi' Kooh bi ga kikaan, kikaan sah ga kuraanaa.

⁹ Kéri tah, Kooh bëwí'tari, ya hanohha béeß dook, ya e'tari teek waa wëñ kiyak teekoo teek.

¹⁰ En danaa, ga teekii Yéesu Kiristaa, béeß bok kiyí' ga fíkiici, ennda ga asamaan, ennda ga kakayfii, ennda ga fíldoo kakayfii,

11 ee yaa en béeb meydoh ga kúuwci an Yéesu
Kiristaa yérí en Ha'mudii. Fodaama, Kooh,
Paamudii laak Ndam.

Sasii kerceencii

12 Kon nak, dú bii mi keeñukinda, dú bii saycaa en tóoh dú kelohdeeraroo, ga waa mi en narúuda, wëñattoo kikelohi' wati, hídaa ga dii mi enissii narúuda tóoh. Légéyat kiteewoh an dú múcin, taam na kiniik Kooh, na ki'e'ti cée' wiyaak. **13** En ki'enaa, Kooh yérí lögéyi ga duuycúu, ki'onndúu kimín kiwaa' na kitum iñaa taaboh na iñii ya natdfa. **14** Iñaa dú tum tóoh nak, kaa taabat ga na kicapatuk wala kiña'sukoh. **15** En dñanaa, dú laakoo sík, dú set wic, dú en bitowu Kooh taa laakoo dara iñaa bo' wo'an gaba yibóni' ee dú kíndoħsoo ga buwii ga ēldúna júwussii ee ba bibo' bibóni'da. **16** Dú jom kimelic ga duuy buwii fodii dii olcii melici ga asamaanda, dú haydohi'ba Wo'eenii onohi kipesda. Binaa dú tum iñamanaa, mi hayyúu kimín kindamukoh, bérfinnaa Kiristaanii hayisanda. Ee iñamaa hay kiteewoh an iñii mi dayfa na iñcii mi sonda enndii sooy. **17** Luu enee an mi apsan hen, ñífiigoo aamuk doonaa ngémii dú laak ga Koohdfa mat, ee mi man na anah waa akitohu na sarah waa tumdu Kooh, mi neblukin ga iñamaa ee mi nebluk ga narúu dú béebpúu. **18** Dú ban, neblukat fodaama ee dú bok naroo kinebluk.

*Pool wo' na bu-teeraa Filiip ga loo Tímotée na
Epaforodít*

19 Mi abin yaakaa' kiwosohhúu Tímotée ga iñaa maañanndii, neñ Yéesu, Ha'mudiinaa. En danaa helloo míñ kidal ga iñaa ya yahhoo kibéestí' ga loorúuda. **20** Enndii Tímotéenaa, mi laakoo ken dii baa bok naroo kibítuk na kihalaati garúu. **21** Bii tesda tóohfa, haffa wëñba kibít loo Yéesu Kiristaa. **22** Dú ga kihaffúu, dú ínohin an Tímotée teewohin dii ya hín ki'am bi yëgísin ga lëgëyii kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii ee ya taabin naroo ga fodii kowu na paamci. **23** Kon, yérí mi am yaakaa' kiwossi garúu, mi laaki iñaa lee'too ga iñii mi enukohcsanaa. **24** Ee mi abin yaakaa' wiyégísí' an Ha'mudii hayyoo ki'on, mi hayyúu kiwaaknee, mi ban, ga iñaa maañanndii.

25 Mi abin an mi jominndúu kiwosohis Epaforodít, mbok-kerceeniigaruu, yii mi bok nari ga lëgëyii na lebirii kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii, ee dú woseeri garoo kihaydohi'too iñaa mi dímalukohanda. **26** Ya waarin lool kihotissúu dú béeëbpúu ee dii dú kelohin an ya dúukooolee henda, bítinndi bi hépin. **27** En ki'enaa, ya dúukoooleera bi ya deeyca kikaan. Wayee, Kooh laakka yérmaandi gari. Ee ya yérëmmbiiri hançi doñ, wayee bi ga mi ban, doonaa keeñnjoo leehoo lool. **28** Kéri tah, mi wosohhúuri ga iñaa wëñ kigaaw doonaa dú hottinaa keeñnjúu soos ee mi ga kihaffoo helloo míñ kidal. **29** Kon binaa ya hayaa, toputu'atti na keeñ wisóosi' ee dú abohhi fodii mbok-kerceen ga Ha'mudii. Buwum fodum garida dú jominba ki'e' cée'. **30** Tesee ga jutuut ya kaan ndaga kilëgëyi' Kiristaanii tahka, ee ya tooneera kumuunkaagari ga wii ya haydohi'too dímalaa,

dú ga kihaffúu, dú míneeríiroowa kihaydohi'da.

3

Ki'ínoh Yéesu Kiristaa kérí laak solu

¹ Ee diimada mbokcii, neblukat ga enii dú en wíinoo na Ha'mudiida. Kiwo'issúu iñaama ga bín enndii coonu garoo, ee garúu, iñaama yérí wëñ kiwóó'. ² Watukat haffúu ga baay-baacyii*, ga buwiima jégírohi sabohda na bii gítínohi an kigúruk bok ga kijaamuk Koohda. ³ En ki'enaa, du, du bëri tum kigúrukki kukayohkii, enndiiba. Du jaamuki Kooh, kooroh ga Heliigari ee du ndamukohi Yéesu Kiristaa. Du líkkii yaakaa'tuu ga bo'-súusúus. ⁴ Moona déy, mi ban mi míneera kilík yaakaa'too ga fodaama. En an laakin baa fooŋ an ya míñ kilík yaakaa'cii ga bo'aa, mi jommbika kiwëñ kimín. ⁵ Mi gúru ga besaa wiytinakaahaywaa mi límohuda. Mi bok ga heetii Isarayeel, ga níilaa Beesamee. Mi iñii Ebérée ee mi kowu Ebérée. En ga loo kitaabuk Waasii Móyiisaa, mi enee Férísiyeeŋ. ⁶ Mi kaantuchohee ga hen bi mi ennda kihatal kerceencii ga kipesba. En ga loo kitaabuk iñii Waasii Móyiis nakohdanaa, laakéeríi dara iñaa mi deeŋ ga, mi taabukeewa hen ga tóoh. ⁷ Mi abee an iñcaama laakdfinndoo jeriñ, wayee diimada, mi hotohca sooy ndaga Yéesu Kiristaa. ⁸ Ee sah eemmbii ga iñcumá donj. Iñaa en béeñ mi abohhi sooy ndaga iñii wëñ kijof ga tóoh ee wëri en ki'ínoh Yéesu Kiristaa Ha'mudiigooda. Ya yérí tah mi

---

* **3:2 3: 2** Yaawú'caa baysee buwaa enndii yaawúu'da baay-baay. Pool, dii, íkba wo'eenama ga dii ba bëri cal kibayu fodaamada

foñin tóoh. Iñcaama tóohca, mi aaminca caluus doonaa mi mín kilaak Kiristaanii, ⁹ ee mi en wíinoo nari bi en senjis. Mi séentukissii ki'en bo' yijúwí', kooroh ga kitaabuk Waasii Móyís: kigém ga Kiristaanii kérí onndoo kijúb. Kijúb meyoh ga Kooh ee Kooh oniwa baa gém gari. ¹⁰ Iñii mi waa' ga keeñnjooda wéri en ki'ínoh Kiristaanii, mi ínoh doolaa mílísí'ti ga buwaa kaaninda, mi day coonucaa ya dayda, mi man nari bi ga kikaankaagari. ¹¹ En danaa, mi mín kiyaakaa' kimilís ga buwaa kaaninda.

Kifool aaw dile'aa'daa

¹² Mi wo''ii an mi foolin bi ga dile'aa'dii haat, wala an mi laakkissii sík. Wayee nak mi yii lís kifool doonaa mi mín kilaas neehalaa, ndaga mi ga kihaffoo, Yéesu Kiristaa laasinndoo kuméeñí'. ¹³ Mbokcii, mi fooñngii múk an mi laasinwa niip. Enaama yiñoo doj yéri bíttoo wati: mi nísín ga helloo iñaa paafinda, mi yii éewrukka ga iñii hay ga fíkíifa. ¹⁴ Fodaama, mi yii lís kifool bi mi le' daa mi laasohan neehalaa Kooh faani'tuu ga asamaan ee ya bayohhuu ga hafci, kooroh ga Yéesu Kiristaada. ¹⁵ Kon béeþpuu, du bii du laakkissii síkda, du bokat halaat ga iñuma. Wayee laak buwaa bay halaataa wóotíroh na iñumanaa, Kooh ga kihafci hayyúuwa kiléeri'. ¹⁶ Daa ka mín ki'en tóoh, du lísat kitaabuk waasii du abee bi ga watida.

¹⁷ Mbokcii, béeþpuu tumat fodíigoo! Dí teewinndúu daa jom ki'enda. Kon yípat hassúu ga buwii taabuk iñaa dí teewoh yaama. ¹⁸ En ki'ena, mi yewininnédúuka kiwo', ee mi yii

wo'issúuka bi mi yii koduk ga sah: yewinin buwaa sagoh na kikeloh iñaa aaw ga loo kikaankaa Kiristaa ga kuraanaada. ¹⁹ Buwiima yah kiméeñjoh ga kisanju', ndaga lookciigaba cérí ba tum Koohyiigaba, ba ndamukoh iñcii jomeeba ki'ap kacida ee ba lík helba ga enaama ēldúna doj. ²⁰ Du nak, du bok ga bu-asamaan ee du bii sek Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu meyoh asamaan hayyuu kimúsal. ²¹ Binaa ya hayisaa, ya hay kisúpít faanfiigaruu laakoo doolidá, fa man na faanfiigari laakin ndamfa, kooroh ga doolaagari tah iñaa en tóoh tooki'tarida.

4

Iñcii Pool dígal bu-Filiipda

¹ Kon, dú mbokciigoo mi keeñukfa, mi ddoorukinnfúu bi hëpin. Dú ñerí sóosí' keeñnjoo ee mi ndamukohirúu. Kon, dú filiimunciigoo, dëkat ki'am bi yëgís ga Ha'mudii fodaama. ² Fu Ewodí, na fu Sintiik, bokat halaat dú en wíinoo ga Ha'mudii. ³ Fu ñan, fu yii fu bok ki'am wíinoo naroo ga lëgëyiida*, mi kiimmbaa, amðohaa beticum banak buma. En ki'ñaa, ba taabin naroo ga lebirii kiyéegaloh Hewhewii winéwi'wii, mi na Kilimaa na buwii bíinoo taabu naroo ga lëgëyii ee Kooh bídin teekcaagaba ga këyítfaa buwaa laak kipeskaa leehooda[◊].

---

* **4:3** 4: 3 «Fu bok ki'am wíinoo naroo ga lëgëyii»: Wo'eeniima ga lak kiGerek bídu fodii «Sysygos» míñin ñan ki'en teek bo'-súusúus, Súsúgos. Ken ínohhoo ati Pool wo' na baa yaama, wala fodii rek bo' yiliis yaa míñ ki'en tóoh ee bok nari ga lëgëyaa ya en na kitumfa. ◊ **4:3** 4: 3 Malkat Ínohlukoh 3: 5.

⁴ Dëkat kinebluk ga ki'en wíinoo na Ha'mudii. Mi wo'issúuka, neblukat! ⁵ Teewohat kijoffúu ga béeb ndaga kihayiskii Ha'mudii deeyin. ⁶ Kaa jaahli'at ga dara, wayee ga iñaa en tóoh, wo'at Kooh sooliciigarúu, dú kíimiri, dú dímalukiri ee ban dú gérëmiri. ⁷ Fodaama, jamii Kooh paafin kiñaañ bo'-súusúusda hay kiní' keeñciigaruu na halaatciigaruu ca ëewruk ga Yéesu Kiristaa.

⁸ Ee diimada mbokcii, iñii yii yérí mi wo'"úu: líkat hellúu ga iñaa en kayoh, iñaa cal ki'e' cée', iñaa júwin, iñaa setin, iñaa calin kiwaa', iñaa bo' mínin kitook, iñaa jekin na iñaa calin kigérëm. ⁹ Kon, tumat iñaa dú yoodohhi garoo, iñaa dú bewoh garoo, iñaa dú keloh garoo na iñaa dú hot garooda. En danaa, Kooh yii onohi jamda, hay narúu kitaam.

Pool gérëem bu-Filiip ga iñcaa ba onndida

¹⁰ Keeñjoo soosin lool ga Ha'mudii ga dii dú teewohin an dú foñin hellúu garooda. Mi ínohin an hellúu eneera ga wayee hal laakéeríi hen. ¹¹ Enndii an mi laak sooli ga yen tah mi wo'"úu iñuma. En ki'ennaa, iñii mi yoonda wérí en an, waa mi laak yen, waa mi laakkii dara, keeñjoo soosin. ¹² Mi míinin kipes ga kiñak, mi míinin kipes ga kilaak. Ga iñaa en tóoh, ga daa en tóoh, keeñjoo pookin ga kikap na kiyaab, ga kiyéwíni' na kijutuuti'. ¹³ Mi míinin kitapukoh na coonufaa en tóoh ndaga doolii Kiristaanii onirooda. ¹⁴ Daa ka míñ kiman tóoh, dú tumin yijófi' ga dii dú tuukukinndoo ga coonucii mi enukohdfa. ¹⁵ Dú bu-Filiip, dú ga kihaffúu, dú ínohin gaka an, ga wii mi meyoh gohaa

Maseduwaan ee lak mi han kidal kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wiida, laakkii jaangu wíinoowaa tookkoo ki'amdoch ga hëelís enndii wiirúu dogaa. ¹⁶ Ga wii mi en ga gohaa Tesaloníkda sah, dú wosohinndoó dímal kipay sooliciigoo ee enndii waas kíinoo doŋ. ¹⁷ Enndii an mi heel kilaas dímal garúu, wayee mi heel Kooh barkeellúu ee neehalaagarúu wëñ kihoom. ¹⁸ Mi laasin ga tóoh iñaa dú wosoheerooda ee sah wa hépin. Dii en dii mi laakin tóoh iñii mi soolukda ndaga Epaforodít haydohfinndoó iñcaa dú onohda. Iñcii dú onohda man garoo fodii nget cúuraay winéwí', sarah, waa Kooh tookin ee wa newinndi[✳]. ¹⁹ Koohyiigoo nak laakin alalaa leehoo taa', waa teewoh ndamaagari, ee kooroh ga Yéesu Kiristaa, ya hay kipay sooliciigarúu béebca. ²⁰ Ndam aawat ga Kooh, Paamudiigaruu bi taa'! Aameen.

Taŋkoh

²¹ Këñí'dattoo béeb buwum enu buu Kooh duma ee enu wíinoowaa na Yéesu Kiristaadfa. Mbokkerceencii enu naroo diida, bii këñí'túu ga. ²² Béeb buwii enu buu Kooh diicfa, bii këñí'túu ga, wëñaa ga bii lëgëyi' buu' Sesaa'da[✳]. ²³ Mi yii Kíim Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu ya barkeellúu béeþpúu.

[✳] **4:18** 4: 18 Malkat Efées 5: 2.   [✳] **4:22** 4: 22 Mëdïrohat na 1: 13.

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870